

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOMELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

Leto I. — Stev. 17.

NOVO MESTO, 16. junija 1950

Izhaja tedensko

POZDRAVLJENA TRETJA NOVOMEŠKA UDARNA BRIGADA

V petek popoldne je bil za frontovce brigadirje III. novomeške brigade na Jelenici pod samim Rogom velik, svečan praznik.

Kakor tolikokrat v minulem mesecu, se je brigada še enkrat zbrala. Tokrat ni zavila v gozd. Ne. Od dela utrjene, z žulji častno posejane dlani brigadirjev so ta dan odložile žage in sekire. Že pred tednom dni je brigada izpolnila plan s 102%! V petek pa je izpolnila svojo drugo obljubo — ostala je namreč v gozdu še šest dni in do petka podrla, oklestila in obelila 4.887 kubičnih metrov smrekove in jelove hlodovine. Proizvodni plan je s tem izpolnila s 116%. Jeleniški frontovci so častno izpolnili svojo dolžnost.

V petek pa so se zbrali k slovesu. Na okrašenem odru so stali predsednik okrajnega ljudskega odbora in sekretar OK KPS tov. Martin Žugelj, organizacijski sekretar okrajnega komiteja tov. Viktor Zupančič, zastopnik direkcije Lesnega industrijskega podjetja iz Straže tov. Jože Plavec, komandant brigade tov. Franc Golob in njegov namestnik tov. Bogdan Vrančič. Brigada se je zvrstila pred odrom, za njo pa so stali gostje brigadirji II. novomeške brigade s Kraguljega vrha. Jeleniški brigadirji so stali zravnani, ponosni, ožgani in jasnih lic — lahko je polagati tako čiste račune, kakor so jih oni, v petek... Plan je izpolnjen, za 16 odstotkov presežen, v gozdovih okoli Jelenice skoraj pet tisoč kubikov lesa, pripravljene za izvoz... To je delo naših rok, je mislil vsak izmed njih, ko je komandant brigade začel slovesno zborovanje.

Tovariša Franca Goloba, komandanta jeleniške brigade, je prijetno poslušati. Malo pove — toda to drži, kar reče. Ko je pozdravil goste, je brigadirjem sporočil rezultate enomesečnega dela. V suhih številkah — v kubikih, ki so jih pripravile posamezne desetine, — pa je bilo skrito veliko več, kakor je povedal Golob v petek popoldne! Vsak ga je dobro razumel, predvsem pa brigadirji. Saj je šel vsak kubični meter hlodovine skozi njihove roke, z vsakim kubikom so spojene potne srage, lepljiva, črna smola nešteti podrtih debel pa se drži rok, oblek in orodja... Kubiki, kubiki! Brigadirji jih ne bodo pozabili. Pohvala komandanta brigade je prišla iz srca, s hvaležnostjo in prisrčnostjo brigadirjev je bila tudi sprejeta.

Vsi nismo enaki, ne po zmožnostih, ne po pridnosti. To se je pokazalo tudi v brigadi na Jelenici. Ko je tov. Bogdan Vrančič za komandantom poklical najboljšo brigadirje pred oder in jim izročil visoko priznanje, udarniške legitimacije, so vsi znova začutili, da so ustvarili dobro brigado. 15 udarnikov — to je visoka številka! Mnogi med njimi so vsak dan presegali norme za 30, 35, 20

odstotkov; s svojim vzgledom so vzpodbujali ostale, po njihovi zaslugi so rasli kubiki v brigadi. Udarniki in deseterji so skupno z nekaterimi drugimi najdelavnejšimi brigadirji poskrbeli, da je brigada dobila prehodno zastavo najboljše roške frontne brigade. Udarniki — Jože Hribar, Franc Gorenc, Jože Vranešič, Marija Kužnik, Vera Klemenčič, Ludvik Smrekar, Miha Hrastar, Oskar Šenica, Franc Gubec, Jože Petan, Stane Ravbar, Ivan Šepec, Franc Bohte, Mimij Saje in — najstarejši med njimi — Ivan Plantan, ponos brigade na Jelenici, pozdravljeni!

Tako jim je nato zaklical — in vsej brigadi, ki jo je pohvalil tudi tov. Martin Žugelj, ki je spregovoril v imenu Izvršnega odbora OF Slovenije. Zahvalil se je brigadi za njeno vztrajnost in požrtvovalnost, ki sta ji prinesla tako lep uspeh. 15 udarnikov in 18 pohvaljenih brigadirjev in brigadirj, to je plod naporenega dela, ki je odlikovalo III. novomeško brigado, da je bila vzgled vsem brigadam na Rogu, je poudaril tovariš Žugelj.

»Za velike uspehe je Izvršni odbor OF Slovenije proglasil tretjo novomeško frontno brigado za udarno!«

Presenečeni brigadirji so visoko priznanje iz ust tovariša sekretarja pozdravili z navdušenim ploskanjem! Dobili so najvišje odlikovanje — v dolino se vračajo kot udarna brigada.

Govor tovariša sekretarja so brigadirji nato vneto poslušali. V kratkih besedah jim je orisal pomen naše borbe za socialistično Jugoslavijo. Poudaril je važnost pravočasne izpolnitve gozdarskega plana, ki nam omogoča mehanizacijo proizvodnje. Govoril pa je tudi o naših sovražnikih, ki nam ne želijo svobode ne samostojnega gospodarstva.

»Vi ste jim dali pošten odgovor! S sekirami, z žagami in z žulji odgovarja naše ljudstvo na laži in spletke, ki jih kujejo države Informbiroja okoli nas. Dokler naši delovni ljudje tako odgovarjajo na informbirojske laži, se nam ni treba bati prav ničesar! Zavest naših množic je danes ogromna; z njo ustvarjamo in gradimo vse to, za kar se spleča živeti in umreti — socializem je za nas postal stvarnost!«

Še jim je govoril tovariš sekretar. Beseda je tekla o industrializaciji in preobrazbi našega kmečkega gospodarstva, o borbi Partije za enakopravnost med narodi, o naših veličastnih naporih za zmogljive delavske stvari na svetu. Nato je dejal brigadirjem, naj prenesejo delovni plet iz brigade na svoja delovna mesta v vasi, v podjetja in ustanove. Na Rog bodo še prihajale brigade, plan mora biti dosežen v celoti — v vseh brigadah pa naj vlada tak duh, kakršnega so ustvarili brigadirji na Jelenici.

Za sekretarjem je brigadirje pozdra-

vil tov. Viktor Zupančič in pohvalil predvsem štab, ki je s svojo iznajdljivostjo in delavnostjo znal ustvarjati med brigadirji zadovoljstvo in prijetno bivanje v gozdu. Prav tako je čestital brigadi tov. Jože Plavec, za njim pa je govoril o življenju v brigadi še tov. Bogdan Vrančič.

Zadovoljni so frontovci poslušali govornike. Zadovoljni so bili s svojim delom in s plačilom. Že pred zborom so bili vsi izplačani. Po čistih 3000, 4000 in celo 4500 dinarjev so prejeli nekateri za enomesečno delo!

»Še bomo šli v brigade!« Tak je bil enodušen sklep. Saj so spoznali, da je življenje v brigadi prav takšno, kakršnega si brigadirji sami ustvarjajo. Štab brigade in še 10 brigadirjev se je takoj prijavilo za novo frontno brigado, ki bo delala v juniju na Travniku.

Potem je zavriskala harmonika, ogenj sredi taborišča je visoko vzplamtel, v tiho noč pa je odmevala prešerna pesem.

Tretja novomeška brigada se je poslavljala od Roga.

Desetina Šentpetrčanov iz II. novomeške brigade, ki je popoldne stala v vrstah za novoproglašeno udarno brigado, pa je ob tabornem ognju sklenila, da ne bo odšla domov prej, dokler plan ne bo izpolnjen. Vzglede Jeleniške brigade je prevzel brigadirje Kraguljevega vrha.

»Še bomo šli v brigade! Še bomo šli na Rog in povsod, kamor bo treba, kamor nas bosta klicala Partija in Fronta!«

Tako se je Jeleniška brigada poslovila od Roga... —k

Popis jesenske in spomladanske setve

V teku je popis izvršene jesenske in spomladanske setve pri vseh pridelovalcih socialističnega in privatnega sektorja. Po odredbi Ministrstva za kmetijstvo morajo biti v popis zajete vse posejane površine kmetovalcev, nekmetovalcev in tudi onih, ki imajo samo vrtove ali pa imajo zemljo v najemu. Marsikateri zabavlja, češ zopet novi popis, posebno bo zabavljali oni, ki glede prijave posejanih površin jesenske in spomladanske setve nima čiste vesti. Bodimo kar odkriti, da je to vzrok zabavljanju in nikjer drugje. Posebno bodo presenečeni zaradi popisa oni, ki so pri popisu jesenske setve zatajili večje ali manjše površine in so bili že prepričani, da so zopet za letos srečno zatajili površine in da jim bo tako treba manj oddati v državni žitni fond in da bo več žita ali krompirja ostalo za špekulantske namene.

Marsikateremu pa bo ravno temeljit sedanjí popis preprečil te račune. Kdor je ali bo pri sedanjem popisu popravil pri popisu jesenske setve namerno ali nenamerno storjeno napako, ne bo kaznovan. Kaznovan pa bo vsakdo, ki bo dal pri sedanjem popisu nepravilne podatke. Vsakdo namreč jamči s podpisom za točnost danih podatkov in bo vsakdo za ugotovljeno nepravilno prijavo posevkov kaznovan po zakonu o gospodarski sabotaži. Kazni so po tem zakonu predvidene v takšni višini, da se bo vsakdo premislil še v bodoče dajati nepravilne podatke. Zato je tudi naloga popisnih ekip, da vsakega na te posledice opozore, kmetovalec naj pa dobro premisli in premeri, kaj in koliko je posejal. Kontrole o prijavah in ugotovitve po terenu se bodo izvajale še po popisu in se bo vsaka zatajitev posevkov smatrala kot prekršek.

Zaradi tega naj vsakdo s pomočjo posest-

nih listov in meritev posameznih parcel ugotovi dejansko stanje posevkov, da mu pozneje ne bo žal. Casa za popis in meritve je dovolj, kdor pa sam ne zna premeriti posamezne parcele naj zaprosi v tej stvari veččega sosedu.

Marsikoga zanima zakaj se postavlja na točnost sedanjí popis. Maršal Tito je letos v svojem govoru v Titovem Užicu jasno nakazal, kje je glavni vzrok, da so težkoče v kmetijstvu pri planski setvi, vzreji živine in v tej zvezi tudi težkoče pri odkupu poljskih pridelkov, živine itd. To prihaja predvsem zato, ker ni točne evidence, kaj posameznik pridelal in kaj lahko odda skupnosti. Zato so večkrat oddaje nepravilno razdeljene in posledica tega so razna nesoglasja. Da se odpravijo te napake, so bili vpeljeni gospodarski in odkupni listi in iz sedanjega popisa bodo uporabljeni vsi podatki za izpolnitev gospodarskega lista.

Sedanjí popis bo tudi pokazal, kako so posamezniki izpolnili setveni plan, razčistili

bo tudi vprašanje zatajenih površin in ugotovil stanje ornih površin. Pri tem popisu dobljeni podatki bodo služili za nadaljnje ukrepe pri pravilni odmeri gospodarstev do države.

Pri popisu mora sodelovati vsakdo. Vsak kmetovalec je dolžan, da da ekipi točne podatke in da je pri delu ne zadržuje z raznimi izgovori, češ da ne ve koliko je posejal in podobno. Naloga ekip je važna, ker od njihovega dela in pravičnega pristopa do posameznika zavisí tudi uspeh popisa. Zato naj bo delo temeljito, prijave resnične. Samo resnični in dobri podatki bodo razčistili vrsto še nerešenih vprašanj in končno pokazali dejansko zmogljivost posameznika. Po uspehu popisa bo tudi razvidno delo KLO, množičnih organizacij in ekip. Pri popisu imajo člani izvršnega odbora in člani množičnih organizacij temeljno nalogo, da kmetovalcem v pravilni luči prikažejo važnost popisa in da takoj budno odkrivajo vse one, ki namerno prikrivajo posejane površine.

Množični pregled krompirišč

Množični pregledi krompirišč so v OLO Novo mesto izpadli že boljše. Vendar pregled v KLO, kot n. pr. Bela cerkev, Ajdovec, Orehovica, Št. Peter, Zagrad, Žužemberk itd. ni bil zadovoljiv po številu udeležencev, še manj pa po organizaciji in kakovosti dela. Če pogledamo kje so vzroki slabemu uspehu pregleda, lahko ugotovimo razne pomanjkljivosti.

V večini KLO je skrb za izvedbo množičnih pregledov prepuščena krajevni vodji. Dolžnost vseh članov ljudskega odbora in vseh predstavnikov množičnih organizacij je, da skupno organizirajo pregled in skrb za vestno kontrolo nad pregledom. Druga napaka je ta, da kmetovalci pošljejo na pregled povprečno po (Nadaljevanje na 2. strani)

NOVI SILOS - nov odgovor obrekovalcem

Večerno sonce zaliva Belo Krajino, deželico lepot, starih šeg in veselih ljudi. Bela Krajina — prvo osvobodeno ozemlje v naši osvobodilni borbi, kraj, ki ga je najmanj oskrnila okupatorjeva noga. Bela Krajina, zmagovita zastava, veliki klic upanja v letih našega trpljenja, ponižan in veličastne borbe. Večerno sonce sije po slnemu pravljenih in herojskih Gorjancev, po grčih in logih ob Kolpi. Iz sonca in zelenja v Gradacu pa ponosno kip belina novega, mogočnega silosa, velike žitne kašče, ki bo zbirala in hranila plemenito žitno zrnje, za kruh delovnemu ljudstvu. Še malo, in ponosna betonska stavba bo lahko sprejela 300 vagonov žita — šest dolgih vlakov! Silos — novo znamenje naših sil, veliki klic pri odgovoru našim klevetnikom, je danes ozaljšan in slovesen. Z njim praznuje gradbeno podjetje »Pionir« — sektor Črnomelj — svojo veliko zmago.

Po borih sedmih mesecih je danes silos predčasno dograjen. In nedaleč od tu, v Rosalnicah, so dograjena prehodna lesena žitna skladišča. Šestnajst jih je, za — 1300 vagonov žita! 14.000 m² gričaste in močvirne zemlje je bilo treba prekopati in splanirati. Koliko borb, truda in požrtvovalnosti je bilo treba, da je lahko v tako kratkem času zraslo to veliko »žitno naselje«.

Silos v Gradacu in 16 skladišč v Rosalnicah! Človek si težko predstavlja, da je bilo vse to mogoče zgraditi v sedmih mesecih. Toda dvom ni mogoč — 27. oktobra lani so prvič zapele na obeh gradiliščih lopate, in danes vidimo pred seboj dokaz: 16 skladišč in silos, ki ni samo mogočna, temveč tudi arhitektonsko estetska stavba. Da so to zgradili, so morali biti zraven res zgrajeni ljudje, prekajeno delavstvo in vodstvo, ljudje, polni ponosa in zavesti, da ustvarjajo s svojim delom srečo novi domovini. Ljudje novih misli, ki delo ne samo cenijo, ampak tudi ljubijo. Delo, o katerem pravi neki francoski pesnik, da je »veliki spev, ki ustvarja radost in opravičuje življenje...«

In čim več je naporov, tem slajša je zmaga, tem bolj se krepi ponosna zavest ponosnih in tvornih ljudi. Zato je danes velik praznik delovnega kolektiva »Pionirja«, praznik zmage socialističnih graditeljev.

Za to slovesnost, združeno s proglasitvijo udarnikov, se je kolektiv »Pionirjev« zbral na svojem gradilišču v Gradacu, v

prostorni in okrašeni baračni dvorani. Ljudje žuljavih rok pa sijočih obrazov so prisluhnili uvodnemu govoru šefa sektorja in hkrati gradilišča tovariša Hočevarja, ki je orisal sedemmesečno zgodovino naporov, težav in uspehov. Borbo s terenom, materialom, zimo, s pomanjkanjem delovne sile in še s klevetami budimpeštanskega radia, ki je s svojimi znanimi metodami blatil pozimi prav to gradilišče. »Kako smo uspeli, tovariši? Z voljo, ki ne pozna ovir, z disciplino in delovnim poletom. Navzlic zmanjšani delovni sili smo pred časom dosegli plan, kar je posledica medbrigadnega tekmovanja v marcu, aprilu in maju. Tekmovali smo med seboj, med gradilišči in sektorji, ter dosegli — prvo mesto! Zdej se borimo za republiško zmago, in ne bomo odnehali!« Zatem je jedrnat in navdušeno spregovoril štirikratni udarnik - zidar Gašperac. Iskreno je častital k veliki zmagi in vzpodbujal k novim uspehom sekretar Okrajnega komiteta in zastopnik OF Črnomelj tov. Žunič. Častitke in pozdrave jim je prinesel tudi zastopnik Okrajnega sind. sveta tov. Šobar.

Po pozdravnih nagovorih je sledila proglasitev udarnikov in nagrajecev. Direktor »Pionirja« inž. Grum je podrobno analiziral storjeno delo, doseženi uspeh in novo zmago naše socialistične izgrad-

Kmetje iz Zafare so kramljali v nedeljo popoldne o novi uredbi odkupa živine in masti

Nedeljskega popoldne so se zbrali pod vaško lipo gospodarji, da se med seboj pomenijo o vseh gospodarskih vprašanjih: živinoreji, obveznih posevkih, oddajah itd. Tudi napredni kmet Blatnik Tone, ki noče po starem gospodariti, saj se je prepričal nešteto krat sami, da je prejšnji način gospodarjenja slab, se je pridružil kmetom pod lipo. Iz žepa je prevlekel uredbi, ki je izšla nedavno in dejal: Ni dolgo odkar je izšla nova uredba o odkupu živine in masti, dobro bi bilo, da se o njej temeljito pogovorimo, da bo vsak izmed nas vedel, kaj bomo in koliko bo vsak izmed nas prispeval skupnosti. — Tone je bil izvrsten govornik, podkovan kmet in jim je pričel živo razkladati novo uredbi. Korenček, ki mu je škropil jezik ga je prekinil: »Tone predno pričneš o novi uredbi, nam še povej preje, kako bo s stariimi predpisi glede na novo uredbi in če prinaša nova uredba kake olajšave? Dobro, dobro vse izveste« je odrezavo dejal Tone.

»Poudariti moram, da stari predpisi veljajo vse dotlej, dokler naš krajevni ljudski odbor ne izda novih navodil oziroma odločb. Vsak naj vè, da se bodo vse količine, ki bodo oddane preden dobimo novo odločbo,

nje. Pred sedmimi meseci je bila zasajena prva lopata. Zagrizli ste se v zemljo in cement. Vaša volja je bila močnejša kot vse težave in informbirojevske gonje. In danes stoji pred nami ta mogočni silos, stoji kot pest, ki je vnovič treščila po obrekovalcih, nasprotnikih in mevžah. Silos — koliko dela in potu skriva v sebi, kolikrat je bilo treba stisniti zobe. Zdej pa kipi pod nebo ta spomenik vaših sil, zavednosti in prizadevnosti, spomenik delovnega ljudstva, ki si naravnost krči pot v socializem in zmago, ljudstva, ki je zvesto svoji težko priborjeni svobodi, svojim idejam in svojim voditeljem. Častitam vam in se v imenu podjetja zahvalim. Udarnikom, vam najboljšim med dobrimi, še prav posebno!«

Nato je proglasil 25 udarnikov, mnogi med njimi so že po večkratni, in 18 nagrajecev. V imenu vseh je spregovoril kratko in odločno pomočnik šefa, tovariš Židanek, in v imenu delovnega kolektiva obljubil, da hočejo postati in ostati prvi. »Borba za plan ni samo naša naloga, to je naš radosten odziv tistim, ki nas kličejo, da skupaj zgradimo srečo socialistične domovine!«

Sledil je kulturni in zabavni program z resolucijami in skeči, zatem pa pogostitev, kjer je kolektiv gradilišča s harmoniko in veselo pesmijo slavil svoj veliki dan, pripravljen za nov delovni polet. Mislim, da njim in podjetju »Pionir« vsi iskreno častitamo. Kajti — novi silos je nov dokaz naših sil!

štele v obveznost, ki jim bo predpisana po novi uredbi. Poslušaj Korenček o olajšavah, ki jih prinaša nova uredba! Prvič bomo lahko izvršili obveznost napram državi in skupnosti s tisto živino, ki jo bomo najlaže pogrešali. Oddaji boste govedo, prašiče, drobnico, pitame gosi ali pa purane. Preje smo morali oddajati točno kakor smo prejeli po odločbi iz krajevnega odbora, toliko kilogramov te vrste živine, toliko one itd. Od sedaj se bo točno gledalo po predpisih na stvarne možnosti vsakega posameznega kmeta. Na podlagi te uredbe bo republiška vlada v Ljubljani izdala skupne norme za meso, ki bodo za razne kraje različne. Pri določanju teh krajev bodo tam gori v Ljubljani upoštevali, kako je pri nas in drugod razvita živinoreja in kakšni so pogoji za nadaljnji razvoj. — Kakor vidite in je vsakemu razumljivo, da se bodo določbe ozirale na gospodarsko možnost poedinih krajev, sedaj se ne bo več dogajalo, da bi revni kraji, ki nimajo veliko živine, dobivali enake odločbe, kakor kraji, kjer so bogati na živini. No, no Tone, kaj pa je z oddajo masti? se je spet oglasil Korenček. Z oddajo masti je pa stvar sledeča: Po novi uredbi bomo namesto prašičev oddajali mast, pripominjam pa, kdor bi hotel oddati pristnega prašiča, se mu bo meso štel v obvezno oddajo mesa. Za oddajo masti uredba že določa okvirne norme. Tisti, ki ima 3 do 5 ha obdelovalne zemlje, spada v II. skupino, oddal bo na primer od 8 do 55 kg masti. Gotovo si mislite zakaj najmanj 8 ali pa 55 kg. Vidite to je zato, ker so pogoji v republikah različni in to v različnih krajih. Kajti mi se nikakor ne moremo primerjati s kraji v Sremu, Banatu. Ko bodo krajevni odbori izdali odločbo, bodo pri tem upoštevali vse, koliko gospodarstvo zmore ali ne.

Po novi uredbi bodo morali oddajati mast letos tudi kmetje, ki imajo do 3 ha obdelovalne zemlje in pašnikov. Njihova norma je nizka in sicer od 5 do 15 kg. Po novi uredbi bodo tudi oddajala maščobo gospodarstva, ki nimajo pogojev za pisanje prašičev in lahko oddajo druge vrste maščob. Nekateri kmečki gospodarji bodo namesto masti oddajali olje, loj, maslo, to bo določil republiški minister, ki skrbi za državne nabave.

Kakor sem omenil, bomo predpise po novi uredbi šele dobili. Predpisi bodo veljali za vse leto naprej. Če bo kdo uvidel, da je predpis nepravilen, se bo lahko pritožil na okraj. Tisti, ki bi pa špekuliral, češ, pritožil se bom, morda mi pa »rata«, je vnaprej obsojen na neuspeh. Zato se naj pritožujejo samo tisti, ki bi dejansko bili res preveč obremenjeni, kar bo pa z ozirom na novi popis, ki se vrši sedaj, skoro izključeno. Se nekaj novega stoji v uredbi zapisano, da se lahko vsak kmet pritoži čez predpis drugega kmeta, če se mu bo zdel nepravilen. Na tako pritožbo bo moral krajevni odbor rešiti

pritožbo v 15 dneh in izdati, če bo pritožba utemeljena, nov predpis. Cene za odkup masti in živine bodo kot doslej po vezanih državnih cenah. Poleg denarja bo vsakdo dobil tudi bone za nakup industrijskega blaga. Kakor sem sam pogruntal, itak pa že sama uredba vse pove, da so to za nas velike olajšave in pa ugodnosti, ki bodo gotovo vzpodbudno vplivale na razvoj živinoreje. Da bodo obveznosti pravilno porazdeljene na vsako gospodarstvo, bodo pomagale množične organizacije. Glavna tribuna, na kateri se bomo še posebno pogovorili, bodo masovni sestanki. Zato naj ne bo nobenega, da ne bi prisostvoval, saj se bo odločalo za vsakega posameznika. Če pa koga ne bo in bi potem »javkal«, si naj krivice sam sebi pripiše. Mislim, da sem vse pojasnil. Zadovoljno so se razšli s polno zavestjo, da je nova uredba v vseh ozirih boljša kot lani. S. Hotko.

Se nekaj o oljni repici

Letos je dolenski kmet v veliki površini sejnal oljno repico. Takoj, ko bo oljna repica dovolj godna za žetev, je potrebno, da se takoj požanje. Če se pa oljna repica prezgodaj požanje, nastane lahko velika škoda, ker v času zorenja pridobiva vsak dan več olja. Tudi predolgo odlašanje z žetvijo povzroči nepotrebno osipanje in odpiranje zorečih strokov, kajti prezreli stroki radi pokajo. Da preprečimo osipanje in odpiranje strokov žanjemo lahko ob svetli noči, ali pa zgodaj zjutraj, ali ob rosi, ko se poraja prvi svit, takrat so stroki najmanj občutljivi in se ne drobje.

Najbolj primerno orodje za žetev je srp in kosa ali s srpom se najmanj oljne repice osuje. Da je oljna repica dozorela, se pozna po tem, da so zgornji stroki svetlo rumeni, spodnji stroki pa porjave.

Najzanesljivejši znak za zrelost oljne repice je pojav rujavih peg na zrnju. Ako hočemo požeto repico takoj po žetvi povezati v snope in zložiti na kupe, pričnemo lahko z žetvijo nekoliko prej, da se ne osuje preveč zrnja. Če pa hočemo pustiti nepovezane na polju, da se naknadno posuši in dozori, se lahko žanje nekoliko dni kasneje. Pripravljani pa moramo biti na nestalno in muhasto vreme. Zato je priporočljivo oljno repico, ki jo požanjemo, takoj povezati v manjše snope in zložiti v večje kupe. Prav dober način sušenja je, da oljno repico povežemo v debele snope in zložimo s stroki navzdol. V vsak kup vložimo pet snopov. V kupih zrnje dobro dozori in kar je glavno, malo se ga osuje. Večja nevarnost, da se osuje, je, če so stroki obrnjeni navzgor. Pri poročljivji so tudi kozolci, le nevarno je, da razne ptice naredje precej škode. Pri prevozu domov moramo skrbno paziti in na voz pogrniti rantohe ali kaj podobnega. S. Hotko

1 osebo od ene hiše, namesto da bi se pregleda udeležili vsi za to delo sposobni člani družine. Z odstranitvijo teh napak bomo povišali število udeležencev in dvignili kakovost pregleda.

Da preprečimo nadaljnjo širitev koloradskega hrošča in da takoj odkrijemo eventualne okužbe je naloga KLO, da se za pregled temeljito pripravijo in da pregled s sodelovanjem vseh prebivalcev tudi dobro izvrše. Ni dovolj, da vsako gospodarstvo sodeluje samo z enim članom družine pri pregledu. Državljanstva dolžnost vsakega posameznika je, da se brez oklevanja odzove pozivu vaškega vodje ali skupinovodje. Za nedeljski pregled naj bo geslo: Vsi se bomo udeležili pregleda in doma bodo ostali samo oni, ki za pregled niso sposobni. Posebno pozornost je potrebno posvetiti pregledu v preteklih letih po koloradskem hrošču okuženim parcelam.

S skupinski pregledi zanesljivo odkrijemo in pokončamo koloradskega hrošča. Zato sodelujemo v skupinah, ki jih sestavlja KLO. Pregledati moramo temeljito vsako parcelo in ne samo krompir, temveč tudi po zemlji okrog krompirja. Vsaka površina v tem delu ima lahko težke posledice. Nedeljski pregled naj bo zares množičen in vsakdo naj pri pregledu sodeluje z zavestjo, da s tem koristi samemu sebi in skupnosti. Izvedba pregleda in število udeležencev bo pa merilo delavnosti KLO in množičnih organizacij. Množične organizacije naj pritegnejo vse ljudstvo v borbo proti koloradskemu hrošču.

KOČEVSKI ROG JE ZOPET OŽIVLJEN

Vsem borcem iz NOB je poznano ime kočevskega Roga, saj so v tem pragozdu prvi borci za svobodo v najtežjih trenutkih med italijansko ofenzivo imeli zatočišče pred pobesnelim okupatorjem. V stari Jugoslaviji se v teh krajih ni izkoriščalo naravno bogastvo tega pragozda, ker je bil v privatnih rokah grofa Auersperga. V novi Jugoslaviji pa je postal splošno ljudsko premoženje in se tudi načrtno izkorišča.

Avtomobil s prosvetnimi delavci se vzpenja po 12 km strmi cesti nad Poljanami. Vse bliže se čuti življenje frontnih brigad, ki se bore za izpolnitev planskih obvez. Ko pridemo do vrha zagledamo vas Podstenice, ki je oživiljena od brigadirjev I. Krške brigade. »Zdravo, tovariši brigadirji! Ali je to trebanjska brigada?« »Se 5 km,« nam pojasni nek komandir čete. V imenu brigadirjev prosí, naj bi godba še njim zaigrala. Njihovi želji so trebanjski godbeniki ustregli. Avto odpelje — tik pred Rogom je novo življenje trebanjskih brigadirjev, ki nasmejanji z veseljem pozdravljajo svoje obiskovalce. Desetine poznanih obrazov s svojim komandantom Škuškom Jožtom in komisarjem Blažičem Danetom napolnijo mesto, ki je bilo določeno za miting brigadirjev. Godba zaigra — odmev iz kraljestva gozda se vrača.

Kakšno je življenje tukaj sredi kočevskega gozda? Med brigadirji vlada zadovoljstvo in z nasmejanimi obrazi opisujejo svoje življenje ter delo v brigadi. Tovariš Repše iz Bistrice se oglasi, da živijo kot ena sama ve-

lika družina v dobrih in tovariških odnosih med seboj. S ponosom, da je član brigade pristavi tov. Mikec iz Bistrice, da se lahko kesajo tisti, ki niso hoteli v brigado in ne sodelovati pri izvajanju planskih nalog. »Jaz sem pripravljen v takih pogojih ostati še mesec dni na delu.« Največje veselje brigadirjev je kadar pade smreka s sedmimi kubikli. Brigadirji tekmujejo po desetinah in najboljše, ki presega dnevno normo je Pungartnikova desetina. Bori se za plan, za najboljši uspeh v vseh brigadah. V razgovoru s tovarišem Kosom iz Mirne nam je med drugim povedal, da je star preko 60 let in se pri delu v brigadi počuti kot mladenič z 20 leti. Čisti kočevski zrak in smreke so ga na novo poživeli. Ko se iz teh razgovorov ozremo okrog, vidimo veselo in pristrčno življenje med frontovci.

Godba igra veselo melodijo. Brigadirji so pozabili na svojo dopoldansko utrujenost — ob zvokih glasbe se premikajo plesoči pari. Rajanja so se udeležile tudi novomeške brigade, ki delajo v bližini trebanjske. Obiskovalce brigade je objela misel, da bi ostali med njimi in pomagali pri izpolnjevanju zadanih obvez.

Po okusnem kosilu, prosvetnem programu in splošnem veselju se je skupina godbenikov in pevcev odločila za odhod. Pred odhodom prosvetne skupine se je tovariš Dane v imenu brigade zahvalil za obisk, navdušeni brigadirji pa so odhajajoči avtomobil okrasili z roškim zelenjem. L. A.

Kmetijska šola na Grmu vzgaja nove kmetijske kadre

Na Kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu je bil 15. aprila zaključen že drugi trimesečni tečaj za poljedelske brigadirje kmetijskih delovnih zadrug. V tečaj so meseca januarja pohiteli zadrugniki iz vseh krajev Slovenije na grmsko šolo z namenom, da bi si preko zimskih mesecev, ko v kmetijstvu ni toliko dela, pridobili potrebnega strokovnega in gospodarsko-političnega znanja za svoj bodoči brigadirski poklic. Tako se je zbralo 36 zadrugnikov in zadrugnic različne starosti od 18 do 59 let, ki so z zanimanjem sledili predavanjem svojih učiteljev.

Po trimesečnih predavanjih iz planiranja v KDZ, politične ekonomije, organizacije dela po brigadno desetinskem sistemu, poljedelstva, mehanizacije kmetijstva, računstva in slovensčine, so vsi tečajniki pristopili k zaključnemu izpitu pred izpitno komisijo, kjer so položili obračun o svojih trimesečnih pripravah za poljedelsko-brigadirski poklic. Za-

ključni izpit so položili vsi tečajniki in dosegli v splošnem dobre rezultate, kar nam dokazuje, da je naše delovno ljudstvo pripravljeno sodelovati pri socialistični izgraditvi naše vasi. Najboljši tečajniki so bili nagrajeni z gospodarsko-političnimi in strokovnimi knjigami, ki jih je dala na razpolago Ministrstvo za kmetijstvo v Ljubljani.

Po slovesnem zaključku, kateremu so prisostvovali predstavniki ljudske oblasti iz Ministrstva za kmetijstvo, predstavniki OLO, KP in množičnih organizacij iz Novega mesta, so tečajniki priredili Ingoličevo trodejan. ko »Krapic«.

V svrhu poglobitve svojega znanja, so imeli še trodnevni poučni izlet po KDZ in po državnih posevkih na Stajerskem. Na potovanju so videli povsod mnogo poučnega, kar jim bo zelo koristilo pri njihovem terenskem delu VKDZ.

NABIRAJMO ZDRAVILNA ZELIŠČA

Za nabiranje zdravilnih zelišč je vedno večje zanimanje ter so nabrane in odkupljene že precejšnje količine v posameznih KZ, t. j. v onih KZ, kjer se je ljudstvo točno seznanilo o pomenu nabiranja zdravilnih zelišč, ter kakšne ugodnosti imajo nabiralci pri oddaji zdravilnih zelišč. Tako imamo v okraju Novo mesto že več KZ, katere so plan odkupa zdrav. zelišč izpolnile po časovnem planu, oziroma ga presegle za 20-100% n. pr. KZ Stopiče, Straža, Smarjeta, Skocjan, Zbure in Zužemberk. V navedenih KZ je bila organizacija nabiranja dobro izvedena, ter se ista dnevno stopnjuje; v teh KZ ni bilo nobenega vprašanja, kdo bo nabiral zdravilna zelišča; znali so pritegniti pionirje, pa tudi precejšnje število starejših nabiralcev. Imamo pa KZ, n. pr. Gaberje, Vrhpolje, Mirna peč, Dol. Toplice, Brusnice in zelo veliko KZ v okraju Črnomelj in Trebnje, kjer imajo poslovodji KZ razne izgovore, zakaj je odkup zdrav. zelišč nezadovoljiv. Nočejo priznati, da so prav oni v veliki meri krivi slabega uspeha pri odkupu zdrav. zelišč. Takšni poslovodji se prav gotovo ne zavedajo, da je vsak dan, katerega zamudimo z nabiranjem in odkupom zdrav. zelišč nenadomestljiv, ter je nabiranje posameznih zelišč zamujeno za celo leto. Ne zavedajo se, oziroma se nočejo zavedati važnosti odkupa zdrav. zelišč kljub temu, da so seznanjeni s tem, da so zdrav. zelišča zelo važen izvozni predmet, ter bi z odkupom istega lahko veliko doprinesli naše-

mu skupnemu gospodarstvu ter dalj velik prispevek, da bi bil izvoz ostalih predmetov katere nujno potrebujemo doma veliko manjši. Merodajni forumi naj pokličejo poslovodje, ki imajo malomaren odnos do tako važnega odkupa na zagovor. Poslovodjem, kateri pa niso večji odkupa zdravilnih zelišč pa morajo Okrajna odkupna podjetja nuditi vsa pomoč.

V mesecu juniju in začetkom julija nabiramo naslednja zdravilna zelišča:

Lučnik (papeževa rveča): Nabiramo cvet v opoldanskih urah. Posušimo ga v senci, ter ga moramo hraniti v popolnoma suhem prostoru, sicer se nam pokvari.

Bela deteljica: Nabiramo samo cvet, ter ga posušimo v senci.

Medena deteljica: Nabiramo samo cvet ruмене deteljice. Cvet sušimo v senci.

Rman: Nabiramo samo cvetne glavice. Sušimo v senci.

Borovnica: Nabiramo plodove, katere posušimo na soncu ali topli peči. Pri sušenju na peči moramo paziti, da borovnic ne prežgemo. Nabiramo po tudi liste tako, da porežemo celo rastlino, ter jo posušimo v senci. Posušeno rastlino otepemo ali omlatimo, ter očistimo liste na veternjaku (pajklju).

Tavžentrože: Nabiramo celo rastlino v času cvetenja. Pri nabiranju tavžentrože moramo paziti, da ne poškodujemo korenin, ker bi s

tem popolnoma uničili nadaljnjo rast. Sušimo v senci.

Materina dušica (babja dušica): Nabiramo celo rastlino v času cvetenja brez korenin. Sušimo v senci.

Glađišnik (kačje rože): Nabiramo celo rastlino v času cvetenja. Ako ima rastlina močno steblo, ter isto spodaj brez listov, je rastlino nabirati tako, da jo odrežemo pri listih. Steblo brez listov ni uporabno.

Vrbenja (sporiš): Nabiramo celo rastlino na enak način kot glađišnik. Sušimo v senci, enako tudi glađišnik.

Kompava (bodeča neža): Nabiramo korenino, katero moramo oprati, ter jo posušiti na soncu ali topli peči.

Gladež (znanc, rabzel): Nabiramo korenino, katero očistimo in posušimo kot kompavo. Z nabiranjem gladeževih korenin imamo dvojno korist, kajti naši pašniki so zelo potrebni, da jih očistimo tega nadležnega plevela.

Srčna moč: Nabiramo koreniko, paziti moramo, da ne nabiramo odmrle korenike. Korenika srčne moči mora biti lepe rdeče barve, ter očiščena drobnih koreninic.

Jesenski podlessek (čmerika): Nabiramo seme tako, da potrgamo mošnjičke (glavice), jih posušimo na soncu. Posušene mošnjičke zmanemo, ter očistimo seme na situ. Jesenski podlessek je zelo nadležen plevel naših travnikov, zato ga nabiramo čimveč.

Češnjevi peclji: Ko zoblješ češnje ne po-

zabi, da so tudi peclji zelo koristni, katerih veliko potrebujemo za izvoz. Peclje posušimo v senci ali na topli peči.

Lisičji rep: Nabiramo trosje (prah) na ta način, da porežemo klaske v katerih se nahajajo trosi, ter jih posušimo na soncu ali topli peči. Klaske moramo sušiti v papirnatih vrečah, na papirju ali na gosti tkanini, sicer se nam porazgubi veliko trosov.

Poleg naštetih zdravilnih zelišč pa nabiramo v mesecu juniju še naslednja: Cvet: lipa, bezeg, ranjak, plavico, njivsko mačelo. Liste: lapuh brez pecljev, pljučnica, pekoča kopriva, šmarnica brez pecljev, gozdna jagoda, domači kostanj, jetermik, robida in malina. Rastline: preslica in jetičnik. **Lubje:** krljike, hrasta in bele vrbe. **Korenine:** gladež, gabez, baldrijan, sladke koreninice in kopitnik.

Vse kmetijske zadruge morajo imeti v izložbah ali v trgovini razstavljenе sveže vzorce zdravilnih zelišč, za to naj si nabiralci, kateri ne poznajo zgoraj navedenih rastlin, ogledajo vzorce. Če pa zadruge nima razstavljenih vzorcev svežih rastlin v svoji izložbi ali trgovini, jo morate na to opozoriti, kajti s pravilno urejenimi izložbami veliko pripomoremo pri spoznavanju manj znanih zdravilnih zelišč. V kolikor posamezni nabiralci ne bi dobili potrebnih pojasnil pri svoji zadruzi se lahko obrnejo za vsa pojasnila na Tr. podjetje »Gosad«, Ljubljana, Prečna ulica št. 4.

Zupan Miha

Kako nabiramo in sušimo zdravilna zelišča

Pravilno nabiranje zelišč je izredno važno posebno še dandanes, ko je potrebno nabirati le kvalitetno blago. Čas je izredni faktor pri nabiranju zelišč in cvetja, da bo res zdravo in krepko in dobro blago brez napak. Marsikdo je še nevede nabirana zdravilna zelišča, zato nabira pregodaj ali pa prepozno, le ob pravem času ne. Le skrbno nabrano in najboljšo blago ima danes čvrsto ceno.

Nabirajmo samo dobre in krepke, zdrave rastline, zlasti pa ne rastline, ki so napadene po kakšni bolezni. Kakor je že poudarjeno, da je čas izredne važnosti, zato bo dober in razumen nabiralec nabiral le takrat, kadar so snovi v tistem zelišču najbolj razvite in dozorele. Zelišča zbirajte le ob lepem, sončnem in suhem vremenu. Nabirajmo samo dobro listje, cvetje, plodove in semena.

V trinajsti številki »Dolenjskega lista«, na drugi strani pisec članka tov. Zupan Miha v članku »Nabirajmo zdravilna zelišča«, popolnoma zgrešeno trdi, da se gotova zelišča, kot jih navaja, suše na soncu; to trditev smatram za nepravilno, kar opiram na znamenito znanstveno delo glede zdravilnih zelišč A. P. Dinanda, kjer v knjigi »Handbuch der Heilpflanzenkunde« trdi ravno obratno in pravi: **Listje in cvetje moramo sušiti v senci, ker bi na soncu izhlapela aroma in z njo mnogo zdravilnih snovi.** V kolikor sem čital razna znanstvena razkladanja o zdravilnih zeliščih, so si vsa edina v tem, da se priporoča pri sušenju zdravilnih zelišč, izogibat se neposrednim sončnim žarkom. Tudi znameniti zdravnik dr. Walter zastopa stališče sušenja v senci. Naj mi tov. Zupan oprusti, da sem ga moral popraviti! Nabrano blago zrahljamo, ne pa stlačimo, natresemo ali naložimo v tanke plasti na papir ali žakljevino. Najbolj idealen prostor za sušenje zdravilnih zelišč je podstrešje, kjer je dovolj prepriha in toplote od strešne opeke. Če pa primanjkuje prostora in če natresete plasti zelišč bolj na debelo

je nujno, da se večkrat na dan temeljito premešajo in se tako suše enakomerno. S tem odpade nevarnost gnitja spodnjih plasti. Pri vlažnem vremenu in deževju moramo pa rabiti tudi umetno toploto, ker bi sušenje na podstrešju predolgo trpelo. Umetno sušimo zelišča na kmečki peči ali pa na štedilniku. Paziti pa moramo, da ni prehude toplote, ker ob temperaturi 60 stopinj C že izhlapevajo rastlinska olja in zelišča izgube v precejšnji meri na vrednosti. Sploh se priporoča zmerna umetna toplota. Če bomo posvetili zeliščem pri nabiranju in sušenju vso skrb, bomo pomagali socialistični graditvi, sebi pa poplačali trud s čvrstimi cenami ter okusnim tekstilnim blagom v veliki izbiri, ki se nudi nabiralcem.

S. Hotko

NA POMOČ!

»Na pomoč!« Tako so se razlegali klici gasilcev gasilskega društva Zbure, v nedeljo 14. maja. V zgodnjih jutranjih urah se je zbralo pred Peršetovo gostilno v Zburah 52 delovnih in podpornih članov, ki so nestrpni čakali kamion, da jih odpelje v kočevski Rog, na pomoč brigadam da čimprej izpolnijo predvidene plane. »Kjer je sila največja, tam je pomoč najbližja!« tako pravi pregovor.

Točno ob peti uri smo se naložili na kamion pod zastavo in harmoniko Peršeta Jožeta, naboljšega igralca izbranih melodij v našem okraju. Na potj nas je med vriskom in petjem pozdravljalo ljudstvo tja do kočevskih gozdov. Gozdarji, deseterji in naši člani so nas pristrčno sprejeli. Vriskajoč in pojoč smo šli na delo, katero nam je bilo odkazano, a to je bilo v nekaj urah končano. Sami od sebe smo delali čez normo.

Kličemo in pozivamo vsa gasilska društva našega okraja na pomoč in izvršitev plana gozdarstva kot gasilno društvo Zbure, katero je pripravljeno udarniško delo še ponoviti. Potem se ni treba bati, da plan ne bo izvršen o pravem času.

Jože Gorenc.

ŽENE!

Volitve v osnovne organizacije AFŽ bodo od 1. junija do 15. julija 1950

Med Krko in Gorjanci

4. junija je bila obletnica, ko so leta 1942. gorele Male in Velike Brusnice. Zalosten praznik (Telovo) so pripravili Italijani prebivalcem lepe brusniške doline. Veter je naredil še svoje! Strašen pogled! Z bližnjih obronkov so gledali vaščanji na ogenj in dim, ki sta zagrinjala njihove domačije. Pa tudi prve žrtve so padale, kri je rdečila zemljo. Na brusniških gričkah pa so se rdečile črešnje... Z Brusničani so delili isto usodo Jugerci in Gaberčani, ki jih je mnogo padlo v NOB in umrlo v internaciji Lep spomenik sredi Gaberja ima vklesana njihova imena...

Krasno je tu spomlad, ko so hribečki in grički pokriti z belim pajčolanom cvetočih češenj Tam, kjer so rastle pred leti stare, divje belice, ne najdeš nobenega črešnjevega divjaka več. 15 let bo tega, ko so gojenci grmske kmetijske šole in brusniški šolarji precepili cel gozdček in danes se ti z vej smejijo žlahtni plodovi znane brusniške krusavke. Marsikaterega mladih cepljačev ni več, njihovo delo pa živi... Nemška in laška soldateska sta šarila po naših krajih, marsikatero drevo je bilo prestreljeno, osmojeno od ognja, italijanske mule so ga oglodale, pa

venčar — rane so se zacelile in drevesa cveto in rože dalje, dalje. Letos bo bolj malo črešenj, ker je ob cvetenju deževalo, bodo pa bolj debele. Saj so celo ob navadnih letinah mestoma debele kot orehi. Imajo menda 11 vrst češenj: majska najbolj zgodnja (Lojze Novak v Orehovi ima jih tudi, pa prav lepe in sladke so kot prva ljubezen), brusniške črne in vinske hrustavke, furlanke, rumene hrustavke itd. —

Pa pojdimo preko Tolstega vrha, ki je ves obraščen z vinskou trto. Pravijo, »kakor češnje, tako tudi vino«. Po tem bi sodili, da ga bo malo. Pa upajmo, da se ta pregovor ne bo uresničil. Kje si pa moreš misliti Dolenjca brez vinca. Orehoviška KD združila lepo napreduje, presegli so setevni plan, predsednik Janez Šiško je prizadeven mož. Le korajžno naprej! Pa so Orehovčani tudi drugače pridni, saj si je na nasvet tov. Jožeta Zamljena zadala tamkajšnja Zveza borcev nalogo, da obnovi partizansko bolnico na Pendarjevki v Gorjancih, ki bo poleg Paderšičeve kočje, kjer ti ljubeznivo postreže tov. Ivanež, drugi pomnik na NOB. Pa tudi resnicoljubni Nace Hudoklinov ti bo postregel pri Miklavžu. —

Mimo lepo obdelanih zadrugnih in zasebnih njiv te pelje pot v šentjemejsko dolino. Ali poznate pesem:

Lepšega ptiča ni, kot je petalen,
lepšega kraja ni kot je Sent Jaren.

Lepšega ptiča ni, kot je pezdurka,
lepšega dekleta ni kot je Podgurka.

V St. Jerneju si bomo ogledali dirkališče. Nekaj novega vidimo tu. Zadaž za tribunami je zasadil podpredsednik kluba za konjski šport Franc Vodopivec 50 lip, ki že prav lepo odganjajo. V načrtu imajo tudi graditev novih tribun, hlevov in drugih stavb, ki naj bodo v okras okolici. V notranjosti dirkališča so si tudi naši pionirji prekopal prostorček za odbojko in druge igre. Klub za konjski šport je postal zelo agilen: 14. maja so priredili pomladanski cross, ki se ga je udeležilo 20 konj, Titove štafete pa 7 jahačev, ki so do Dobove držali zvezo. Datum dirk še ni določen; ali 25. junija ali 2. julija. Bo objavljen tudi v Dolenjskem listu Nekega leta so bile 29. junija dirka, 30. junija pa je bila v Brusnicah razstava črešenj. »Narobe« je nekdo napisal, »najprej bi morale biti črešnje, potem šele dirka.«

Zveza borcev goji že dlje časa hvalevredno misel, naj bi se postavil spomenik padlim

borcem. Stati pa bo moral na najlepšem prostoru, na trgu. Ker pišem o spomeniku, naj omenim še to, da je prišlo 2. maja 120 članov sindikata tovarne papirja iz Radeč s svojim direktorjem počastit grobove padlih na Javotovici, kjer so položili krasen venec. Potek borbe jim je razložil rez. kapetan tov. Dodo Majzelj. V St. Jerneju so jih sprejeli in pozdravili zastopniki Zveze borcev. Pred odhodom je zastopnik sindikalne podružnice pozval kmete, naj zastavijo vse sile za zgraditev socialistične vasi, oni pa bodo v tovarni dali čim več za izvedbo petletnega plana.

Sredi januarja, to je sredi zime, se je lotil tuk. SKUD »Brata Pirkoviča« potrebne, hvalevredne, a težavne naloge: preureditve doma. Glavni arhitekt je bil tov. Slavko Hudoklin, ki si je zamislil prav lepo preureditev odra in notranjosti. Njegova vneta sodelavka je tov. učiteljica Vlasta Tavčarjeva, ki se je in se še trudi kot čebelica, da načrt izpeljeta do kraja, odnosno da doda svoje zamisli, in vse to poleg svojega šolskega dela. Tretji list triperesne deteljice je tov. Radko Jerle. Vsi trije so ustvarili res nekaj lepega, modernega, a vendar tako domačega, da imaš veselje stopiti že sedaj v dvorano, ko niti še niso vsa dela izvršena.

Na tekmovanje koscev in grabljic

Le kratek čas nas še loči, da bomo pristopili k tekmovanju koscev in grabljic, ki bo v našem okraju od 15. do 25. junija po vseh KLO. Zato se morajo aktivni LMS, kakor tudi vse ostale množične organizacije za tekmovanje dobro pripraviti. Zajeti moramo čim večje število, tako da bo tekmovanje bolj masovno kot je bilo v minulem letu. Nekateri aktivni kot so Griblje, Suhor in Dragumlja vas se za to tekmovanje dobro pripravljajo, saj so že določili, kje bodo tekmovali in kako bodo tekmovanje pripravili, da bo za vsa mladino čim več veselega zabavnega življenja na vas.

Mnogo aktivov LMS pa k tej tako važni nalogi ni pristopilo z resnostjo in čakajo, da bo prišel nekdo iz okraja in jim pomagal organizirati tekmovanje. Pri organizaciji tekmovanja bi morali sodelovati KLO, KDZ, DP, ZE in vse masovne organizacije OF, ZB itd., za kar pa še do danes niso pokazali nobenega zanimanja in priprave te organizacije samo mladini, nekateri pa čakajo, da pride okrajni aktivist, ki jim bo to tekmovanje izvedel. Se imamo čas, da tekmovanje dobro

organiziramo, pripravimo nagrade za najboljše tekmovalce in organiziramo dobro pripravljene kmečki praznik, ki mora biti odraz političnega dela na vasi. Ni namen samo izvesti, tekmovanje, temveč moramo pripraviti, da po končanem tekmovanju nastopijo aktivni s raznimi kulturnimi prireditvami, belokranjskimi plesi, tako da bo ta dan pravi kmečki praznik.

Najboljši tekmovalci na krajevnih tekmovanjih se bodo pomerili 24. in 25. junija na okrajnem tekmovanju, ki bo na državnem posestvu v Črmošnjicah. Tekmovanje po KLO se mora čim prej izvesti, prijave za okrajno tekmovanje pa poslati na OK LMS Crnomelj.

Po končanem tekmovanju bo OK LMS najboljše tekmovalce nagradil s primernimi nagradami, nato bo sledil kratek kulturni program, po končanem programu pa bo kmečko veselje.

OK LMS Crnomelj poziva vse aktivne, da temeljito pristopijo k pripravam za tekmovanje koscev in grabljic, ki mora biti odraz dela mladinske organizacije v okraju Crnomelj.

PIŠEJO NAM

IZ ST. JANZA NA DOLENJSKEM

Kmetijska delovna zadruga Milana Majcna priredi na dan 25. junija t. l. veliko tekmo koscev, na kateri bodo tekmovali najboljši kosci delovnih zadrug in pa zadrughni ekonomij okraja Trebnje. Značilno je to, da imajo pravico do tekmovanja samo zadrughniki, za katere so pripravljene lepe nagrade do vrednosti 15.000 din in to: prevozna sadna škropilnica, radioaparati, kompletna moška obleka, 15 m bukovih drv, celotna garnitura za podkovanje konj in še več vrednostnih nagrad. Kmetijske delovne zadruge budno prebirajo svoje tekmovalce, da jih pravočasno prijavijo za tekmovanje. Pripravljali odbor je pa že tudi preskrbel pester spored, katerega objavljam v naslednjem: Dne 25. junija ob 5 zjutraj budnica po vasi. Ob 9 zjutraj sprejem tekmovalcev zadrughnikov iz okraja Trebnje. Ob 10 dopoldne povorka na okrašenih vozovih — konjenica, kolesarji ter ostalo ljudstvo z godbo na čelu skozi vas, Čestnjice. Ob 13 skupni pohod na tekmovalni prostor, kjer bodo pozdravni nagovori in recitacije. Ob 15 pričetek tekmovanja zadrughnikov. Ob 16 pričetek uspehov tekmovalcev in razdelitev nagrad.

V večernih urah se bodo predvajali na prostem zvočni filmi v zabavo našega delovnega ljudstva. Poleg tega bo poskrbljeno tudi za dober prigrizek in za zlahka dolejnjsko kapljico. Kmetijske delovne zadruge in zadrughne ekonomije okraja Trebnje naj pravočasno prijavijo svoje tekmovalce, da se jih vnese v seznam tekmovalcev.

Istočasno pa vabimo vse delovno ljudstvo naše Dolenjske, da prisostvuje temu kmečkemu prazniku, tako da dokažemo našim notranjim in zunanjim sovražnikom, da je pot, po kateri nas vodi Komunistična partija Jugoslavije s tov. Titom na čelu — pravilna in da smo neomajni — neustrašni borci za graditev socializma v Jugoslaviji. M. C.

NASI NAJMLAJSI

V okviru Tedna matere in otroka je bila 4. junija v Metliki ob požrtvovalnem sodelovanju prosvetnih delavcev dobro uspela in prisrčna pionirska prireditev.

Sodelovali so tudi pionirji okoliških šol. Pevske in fizikalne točke je spremljal harmonikar edince JA v Metliki. Zakaj ni sodelovala mestna godba na pihala ni znano.

Ta dan je bila tudi otvoritev razširjene in lepo urejene otroške restavracije, za katero je AFZ v Metliki vložila mnogo truda. R. F.

SLOVO OD SPIRA VRANKOVICA

Crnomelj in daljno okolico že 28. maja nenadoma pretresla žalostna vest, da se je iztekla nit življenja zaslužnemu črnomeljskemu veteranu Vrankoviču v 69. letu starosti, dolgoletnemu apotekarju v Crnomlju.

Zivljenjska pot je pokojnega Vrankoviča v mladosti privedla iz Dalmacije v Belo krajino, kateri je posvetil vse svoje plodno in plemenito življenje na polju zdravstvene službe. Njegovo plemenito srce je spoznalo trpljenje in revščino zlasti na podeželju, kateremu je posvetil vse svoje humanitarne in socialne vrline.

Poleg svojega napornega dela se je ves posvetil javnemu življenju v katerem se je izražala globoka nacionalna zavest. Tako je bil Vrankovič v stari Jugoslaviji v neprestani borbi proti temni klerikalni reakciji kot center takratne sokolske dejavnosti v Cr-

nomlju, katera se je v Osvobodilni borbi v celoti priključila osvobodilnemu gibanju.

Na njegovo požrtvovalno delo v javnem življenju nas zlasti spominja dom Ljudske prosvete v Crnomlju, ki je v največji meri plod njegovega dela v katerem so se za časa NOV odigrali zgodovinsko važni dogodki ter je primeren hram naši ljudski prosveti.

Slovo od pokojnega, od katerega se je poslovila množica ljudi s predstavnikmi oblasti ter mnogimi njegovimi sodelavci nam zgovorno pričča kako je bil Vrankovič priljubljen in spoštovan vsled česar je bil obdarovan z mnogimi venci in cvetjem. Sprejela ga je naša domača gruda, katero je tako ljubil, mi pa obljublamo, da bomo nanj ohranili svetel spomin.

Vitkovič Janez.

Umrla je MARA MORELIJEVA

Naše žene je nemilo prizadela vest, da nas zapušča dobra, zvesta tovarišica.

Bila je med prvimi ženami, ki so po osvoboditvi ustanovile organizacijo AFZ v Smihelu pri Novem mestu. Vse žene se dobro spominjamo nje kot prve predsednice. Spominja se je Dijaški dom, saj je

bila ona med najbolj požrtvovalnimi ženami, ki so skrbele za hrano.

Vse njeno delo je bilo zavestno, saj se je gradila njena zavest že med NOB, ko je podpirala našo borbo iz globokega pripricjanja, da je edino ta pot pravična, katera vodi do zmage. Zatekali so se k njej, kadar je bilo treba prenašati razen sanitetni material, posodo in perilo k našim borcem. Sama je neštokrat prelezla žico in tvegala življenje. Preko nje so našli naši fantje pot v vrste borcev.

Njena sinova sta bila v partizanih in enako njeni bližnji sorodniki. Pogostokrat je morala ohraniti mirne živce ob hišnih preiskavah.

Nje se ne bodo spominjali samo žene iz Smihela, tudi v mestni organizaciji AFZ je za časa njene boleznj zevala praznina. Se bolj jo čutimo žene danes, ko vemo, da je za vedno zapustila naše vrste. Vemo, da smo izgubile našo najboljšo delavko.

Kdor koli jo je poznal, jo je ljubil in spoštoval. To je tudi dokazal njen pogreb. Naše ljudstvo ji je ob zadnji poti podarilo svoja srca, svoje spoštovanje, svoje tople misli. — Ona ni rabila nobene tolažbe ob smrti kot edino eno: »Pomagala sem, da živimo danes svobodno v veliki svobodni domovini.«

Ohranimo ji topel, drag spomin!

Od 1. do 10. julija 1950 razstava lokalnega gospodarstva in komunalne dejavnosti v Novem mestu

Tovarišico Mivec Antonijo prosimo, da vrne po pomoti zamenjan dežni plašč. V zameno dobi svojega.

Mestna kemična čistilnica in pralnica
Novo mesto

Fizikultura - Šport - Šah

USPEL PRVI SREDNJEŠOLSKI FIZIKULTURNI NASTOP V NOVEM MESTU

V nedeljo, dne 4. junija t. l. so priredili na tukajšnjem stadionu srednješolci novomeških šol svoj prvi samostojni nastop po vojni. Medtem, ko so prejšnja leta nastopali vključeni v Telovadnem društvu na društvenem odnosno okr. fizikulturnem in telovadnem nastopu, so letos prvič samostojno pokazali, koliko delajo na fizikulturnem polju v šoli. Nastop je obsegal 13 točk in je pričel kmalu po 16. uri s pozdravom zastavi, s himno, ki jo je igrala vojaška godba ter pozdravnim govorom tov. ravnat. gimnazije Palme Kasesnikove, ki je poudarila pomen vključitve mladine v Titovo fizikulturo. Nato se je razvijal program točko za točko brez odmorov, kar je zaslug vestne in marljive priprave in uvežbanja fizikulturnih učiteljev tov. Smerdu Nuše, Glonarja Jožeta, predvsem tov. Smerduja Milana, ki je nastop vodil s pomočjo vadiateljev TD tov. Karčnika, Gajška, Turkove, Pelkove in ob sodelovanju prof. gimnazije tov. Dobovška in Jankoviča, ki sta navežbala tudi nekaj točk. Nastopili so vsi oddelki gimnazije, učiteljska, ekonom. tehnikuma in trgovskega tečaja, ki so se vsi potrudili in dali pač vse iz sebe, da je bil nastop res lep, lahko rečeno odličan. Med številnimi točkami je posebno ugajal nastop učiteljskih, ki so na 16 gredah pokazale sestavo prof. Nuše Smerdujeve, ki je vaje tudi navežbala. Sestava je bila prvič izvajana v Novem mestu. Tudi vaje Šifer Lidije z obroči, ki so jih pokazale mladince iz gimnazije niso dosti zaostajale za gredmi, le škoda, da niso imele obročev barvanih. Mladinke ekonom. tehnikuma so s Polko, sestavo Celik Mire tudi ugajale in enako tudi tečajniki in tečajnice Trgovskega tečaja s tekmovalno igro z veliko žogo, sestavo tov. prof. Dobovška. Zanimiva je bila štafeta vrst vseh srednjih šol s 3 težkim žogami, kjer je zmaga vrsta Ekon. tehnikuma. Ulagove športne vaje so podali dokaj skladno mladinci gimnazije, folklorna grupa gimnazijcev pa je pod vodstvom prof. Jankovičeve podala vrsto srbskih kol. V medzveznem tekmovanju vseh nastopajočih srednjih šol v teku na 60 in 600 m za ženske in v 60 in 1000 m za moške pa so zmagali: Strbenc Igor s časom 7,1 na 60 m, Cavlovič Mira v času 8,4 na 600 m, Jordan iz učit. v času 1,59, a na 1000 pa Lenart Franc (vsi iz gimnazije) v času 2,548. Ob zaključku so bile razdeljene tudi knjižne nagrade vsem zmagovalcem in vodnikom TD gimnazijcem, nakar je bil spust zastave in zaključek prvega srednješolskega nastopa v Novem mestu. Učo.

LJUDSKA TEHNIKA SE PRIPRAVLJA ZA SVOJ PRVI KONGRES

Tudi v novomeškem okraju je Ljudska Tehnika že našla svoje prve zanimance, zlasti iz vrst naše delavske mladine in iz vrst pionirjev. Slabši je še odziv med kmečko mladino. Dosedaj je vključenih v vse osnovne organizacije do 1500 članov, ki so včlanjeni v 8 klubih tehnike in 5 društvih. Poleg tega obstaja še 25 krožkov in to: 6 avtomoto, 2 letalska, 2 fotoamaterska, 2 radioamaterska, 5 elektroinžinjskih, 1 železničarski, 1 fizikulturni, 1 kemijski, 3 mizarjski, 1 strugarski ter 1 varilski krožek.

Nedavna prva razstava LT, ki je bila ob prvem zletu mladih tehnikov in na dan prvega letalskega mitinga v Prečni, je pokazala sicer v skromni obliki, da je v našem okraju LT v rokah naše mladine, ki bo razširila vse oblike dela tudi na podeželju.

Ker smo pred prvim kongresom LT Slovenije, so izvršile vse osnovne organizacije svoje skupščine, na katerih so sprejele obveze za ta praznik in izvolile delegate za okrajno skupščino LT, ki se je vršila v nedeljo, dne 4. junija v Sindikalnem domu ob prisotnosti 40 delegatov in pom. ministra za komunalne zadeve LRS in predsednika Letalske zveze Slovenije tov. Verbič Juleta. Na zborovanju so pregledali dosedanje delo LT v našem okraju in si zadali obveze, ki jih bodo zvršili do Kongresa, in sicer: bodo ustanovili 8 novih klubov LT, 10 postaj Mladih tehnikov, ustanovili Pomorsko brogarsko društvo v Novem mestu ter prvenstveno vse sile vrgli na množičenje LT na našem podeželju, kar je tudi poudaril v diskusiji tov. pomočnik ministra Verbič. Iz skupščine so tudi odposlali pozdravno resolucijo predsedniku CU LT Jugoslavije tov. ministru Leskošku v Beograd.

Pričakujemo in vemo, da bodo izvoljeni člani Plenuma pod predsedstvom tov. Baše Jožeta in sekretarja tov. Avbarja Avgusta izvršili določene obveze. Ob zaključku je bilo tudi izvoljenih 15 delegatov, ki bodo zastopali naš okraj na I. kongresu LT. Učo.

VASJA PIRC: PIONIR

Agilna šahovska sekcija »Vasja Pirc« iz Smihela je odigrala dne 26. maja 1950 prijateljski dvoboj na osmih deskah s šahisti gradbenega podjetja »Pionir« iz Bršljina. Zmagali so zaslužno šahisti iz Smihela z rezultatom 6,5:1,5. Zmagovalna ekipa se je odlikovala predvsem z dobro otvoritvijo, do čim so igralci »Pionirja« z žilavo in odporno igro dosegli le eno zmago in remi.

Tudi šahovska sekcija »Stojan Puc« zelo napreduje in ima mnogo zaslug za razvoj novomeškega šaha. Tako so odigrali vrsto dvo-bojev, kot s Celjem (gim.) in s »Samorastniki« iz Guštanja. Oba dvoboja so zaključili v svojo korist. Sedaj v medsebojnih dvobojih izpopolnjujejo svoje znanje. Copič

KRATKE FIZIKULTURNE VESTI

Novo mesto. Prijateljska tekma med garnizionom Novo mesto in garnizionom Ribnica se je končala z rezultatom 4:2.

V počastitev rojstnega dne maršala Tita je bila nogometna tekma med Jedinstvom iz Ogulina in garnizionom Novo mesto. Rezultat 5:1 je previsoko izražen, ker je domače moštvo igralo bolje.

Novo mesto. Prvenstvo gimnazije v odbojki za ženske je v teku. V prvem kolu je moštvo 6. razreda premagalo moštvo 5. razreda. Ekipa 7. razreda pa je po težki borbi premagala moštvo četrtošolk z 2:0.

Kočevje. Prvenstvena tekma v nogometu za ljubljansko oblast med SSD Krko in domačo SD Svoboda se je končala s prvo zmago novomeščanov 6:3.

Lestvica po sedmem kolu je sledeča:

Ljubelj	6	6	1	0	23:8	11
Bratstvo	6	5	1	0	23:11	11
Kamnik	7	4	1	2	25:21	9
Kovinar	6	3	1	2	13:13	7
Slavija	6	3	0	3	16:15	6
Ločan	6	2	1	3	13:13	5
Prešeren	5	2	1	2	16:17	5
Krka	5	1	0	4	11:18	2
Svoboda	7	0	0	7	12:32	0

ODBOJKA

Maribor. Dne 27. maja je odigralo moštvo odbojkašev SD Krke svojo tretjo prvenstveno tekmo in to s Kovinarjem iz Maribora. Zmagali so zaslužno domačini, ker so bili igralci SD Krke utrujeni od dolgega potovanja. Rezultat je bil 3:1 v korist Kovinarja. Lestvica po tretjem kolu izgleda takole:

Železničar (M)	3	3	0	9:3	6
Kovinar (M)	3	2	1	8:4	5
Slovenjgradec	3	2	1	7:4	5
Krka	2	2	0	6:1	4
Enotnost II	2	2	0	6:1	4
Kamnik	3	1	2	4:6	4
Železničar (Lj)	3	0	3	4:9	3
St. Peter	3	0	2	2:6	2
Prešeren	3	0	3	1:9	2

Obvestila

GLEDALISCE NOVO MESTO

Osnovna šola in Sola za učence v gospodarstvu priredi

v petek, 16. junija ob 20: Pavel Golia, Sneguljčica;

v soboto, 17. junija ob 20: Pavel Golia, Sneguljčica;

Nedelja, 18. junija ob 14: Jurčič-Sornik, Deseti brat — za okolico Novega mesta.

PLAN KINO PREDSTAV potujočega kina Novo mesto

KEMIJA IN LJUBEZEN nemški film

16. junija: Skocjan, ob 17 šolska predstava, in ob 21 uri;

17. junija: Mirna peč, ob 17 šolska predstava in ob 21 uri;

18. junija: St. Peter, ob 17 šolska predstava in ob 21 uri;

19. junija: Bela cerkev, ob 17 šolska predstava in ob 21 uri;

20. junija: Smarješke Toplice, ob 21 uri;

21. junija: Dobrava, ob 21 uri;

22. junija: Smihel pri Zužemberku, ob 17 šolska predstava in ob 21 uri;

23. junija: Prečna, ob 17 šolska predstava, in ob 21 uri;

24. junija: Vavta vas, ob 17 šolska predstava in ob 21 uri;

25. junija: Dolenjske Toplice, ob 17 šolska predstava in ob 21 uri;

26. junija: Stopiče, ob 17 šolska predstava in ob 21 uri;

27. junija: Mali Slatnik, ob 17 šolska predstava in ob 21 uri.